

چک‌لیست ارزیابی درخودماندگی در کودکان نوپا^۱ (CHAT)

© S. Baron-Cohen, S. Wheelwright, A. Cox, G. Baird, T. Charman, J. Swettenham, A. Drew and P. Doehring, (2000)
Persian translation: Marjan Saeb, Mohsen Anvari (2008)
ترجمه به فارسی: مرجان صائب، محسن انوری (۱۳۷۸)

این چک‌لیست، تنها به منظور استفاده‌ی پزشکان و متخصصین مراکز بهداشت برای ارزیابی درخودماندگی در کودکان زیر ۱۸ ماه طراحی گشته است.

نام کودک تاریخ تولد سن

آدرس شماره تلفن

بخش الف: پرسش از والدین

۱) آیا هنگامی که کودکتان را در هوا تاب می‌دهید و یا او را روی زانویتان بالا و پایین می‌اندازید، از این کار لذت می‌برد؟	خیر	بلی
۲) آیا کودک شما، به بچه‌های دیگر توجه و علاقه‌ای نشان می‌دهد؟	خیر	بلی
۳) آیا کودک شما، بالا رفتن از چیزهایی مثل پله [یا مبل و صندلی] را دوست دارد؟	خیر	بلی
۴) آیا کودک شما از دالی موشه یا قایم موشک بازی کردن لذت می‌برد؟	خیر	بلی
۵) آیا کودک شما هیچگاه در بازی‌هایش چیزی را وانمود می‌کند؟ به عنوان مثال اینکه با استفاده از قوری و فنجان اسباب‌بازی، وانمود کند که دارد چای می‌ریزد.	خیر	بلی
۶) آیا کودک شما هیچگاه از انگشت نشانه (سبابه) اش به منظور اشاره به چیزی که طالب آن است، استفاده می‌نماید؟	خیر	بلی
۷) آیا کودک شما هیچگاه از انگشت نشانه‌اش به منظور اشاره به چیزی که توجه و علاقه‌اش به آن جلب شده است، استفاده می‌کند؟	خیر	بلی

¹ Checklist for Autism in Toddlers

بلی خیر ۸) آیا کودک شما با اسباب‌بازی‌های کوچکی مثل ماشین یا لگو، به نحوی متعارف بازی می‌کند یا فقط اسباب‌بازی‌ها را به دهان می‌برد، با آن‌ها ور می‌رود و پرتشان می‌کند؟

بلی خیر ۹) آیا هیچگاه پیش می‌آید که کودک اشیایی را نزد شما بیاورد تا چیزی را در آن‌ها به شما نشان دهد؟

بخش ب: مشاهدات پزشک یا متخصصین مراکز بهداشت

بلی خیر ۱) آیا کودک در طول جلسه [ارزیابی]، با شما ارتباط چشمی برقرار می‌کند؟
بلی خیر *۲) سعی کنید ابتدا توجه کودک را جلب نمایید؛ سپس به شیئی جالب که در نقطه‌ی دیگری از اتاق قرار گرفته است اشاره کنید و بگویید «وای! نگاه کن! یک اونجاست (اسم اسباب‌بازی را بگویید)». به صورت کودک نگاه کنید. آیا به نقطه‌ای که به آن اشاره می‌کنید نگاه می‌کند؟

بلی خیر * *۳) سعی کنید ابتدا توجه کودک را جلب نمایید؛ سپس یک فنجان و قوری اسباب‌بازی کوچک به او بدهید و بگویید «می‌تونی یه فنجون چای درست کنی؟». آیا کودک وانمود به ریختن چای و نوشیدن آن می‌کند؟

بلی خیر * * *۴) به کودک بگویید «چراغ کجاست؟» یا «چراغ را به من نشان بده». آیا کودک با انگشت نشانه‌اش به چراغ اشاره می‌کند؟

بلی خیر ۵) آیا کودک می‌تواند با لگو، برج بسازد؟ (اگر می‌تواند، با چه تعداد لگو این کار را انجام می‌دهد؟
(تعداد لگوها:)

* چنانچه می‌خواهید در مورد این سؤال، پاسخ «بلی» را علامت بزنید، حتماً ابتدا مطمئن شوید که کودک واقعاً در حال نگاه کردن به شیئی است که به آن اشاره کرده‌اید، نه در حال نگاه کردن به سر انگشت شما!
** چنانچه کودک در بازی‌های دیگری، قادر به وانمود کردن باشد، پاسخ «بلی» را علامت بزنید.
*** اگر کودک معنای چراغ را نمی‌داند، این سؤال را با اشیاء دیگری همچون عروسک و یا چیزهایی که دور از دسترس باشند، تکرار نمایید.

- سیستم اجرا و نمره‌گذاری:

چک‌لیست ارزیابی درخودماندگی در کودکان نوپا، یک ابزار غربالگری است که اجرای آن حدود ۱۰-۵ دقیقه به طول می‌انجامد و شیوه‌ی نمره‌گذاری آسانی دارد. ترتیب قرارگیری سؤال‌ها در این چک‌لیست، به گونه‌ای است که امکان سوگیری بلی/ خیر در آن به حداقل می‌رسد. ۹ سؤالی که در بخش اول گنجانده شده‌اند، باید توسط والدین پاسخ داده شوند؛ درحالی‌که پاسخ به ۵ سؤال قرار گرفته در بخش دوم، بر عهده‌ی پزشکان یا متخصصین مراکز درمان است. در این چک‌لیست، ۵ سؤال کلیدی وجود دارد که با مفاهیم توجه مشترک^۲ و بازی نمادین^۳ مرتبط است. سؤال‌های کلیدی در بخش ب، در واقع به منظور اعتبار بخشیدن به پاسخ‌های والدین در بخش الف، تعبیه گشته‌اند. باقیمانده‌ی سؤال‌ها (سؤال‌های غیر کلیدی)، سعی دارند اطلاعاتی فراهم آورند که به متخصص در تشخیص افتراقی بین پروفایل مختص درخودماندگی و پروفایل‌های مرتبط با اختلالات تأخیری تحولی، کمک نماید. آیتم‌های کلیدی و غیرکلیدی در این چک‌لیست، به قرار زیرند:

آیتم‌های غیر کلیدی چک‌لیست

بخش الف

الف ۱: بازی‌های پر جست و خیز

الف ۲: علاقه‌ی اجتماعی

الف ۳: تحول حرکتی

الف ۴: بازی اجتماعی

الف ۶: اشاره کردن به منظور درخواست چیزی

الف ۸: بازی مناسب

الف ۹: نشان دادن

بخش ب

ب ۱: تماس چشمی

ب ۵: برج لگوها

آیتم‌های کلیدی چک‌لیست

بخش الف

الف ۵: بازی نمادین

الف ۷: اشاره کردن به منظور بیان چیزی

بخش ب

ب ۲: دنبال کردن جهت اشاره

ب ۳: وانمود کردن

ب ۴: اشاره کردن به چیزی

² Joint attention

³ Pretend Play

چنانچه در ارزیابی کودک، پاسخ به هر پنج سؤال کلیدی (الف^۵، الف^۷، ب^۲، ب^۳، و ب^۴) «خیر» باشد، کودک بیشترین ریسک ابتلا به درخودماندگی را دارد (ریسک بالا^۴). اگر پاسخ به هر دو سؤال مربوط به اشاره کردن (الف^۷، ب^۴) «خیر» باشد، کودک در گروه دارای ریسک متوسط^۵ برای ابتلا به درخودماندگی قرار می‌گیرد. در نهایت، چنانچه کودکان در هیچیک از پروفایل‌های فوق نگنجدند، ریسک پایینی^۶ برای ابتلا به درخودماندگی خواهند داشت.

لازم به ذکر است که CHAT، یک ابزار تشخیصی^۷ نیست؛ بلکه همانطور که پیشتر عنوان شد، یک ابزار غربالگری^۸ است. چنانچه کودک در ارزیابی اول، ریسک بالایی را برای ابتلا به اختلالات درخودماندگی نشان دهد، لازم است که یک بار دیگر (در روزی دیگر) ارزیابی انجام شود تا در این مورد اطمینان حاصل گردد. سپس، کودک باید به یک متخصص ارجاع داده شود تا ارزیابی‌های تشخیصی دقیق‌تر انجام گردد.

منابع^۹:

- S. Baron-Cohen, S. Wheelwright, A. Cox, G. Baird, T. Charman, J. Swettenham, A. Drew and P. Doehring, (2000), The early identification of autism: the Checklist for Autism in Toddlers (CHAT), Journal of the Royal Society of Medicine 93:521-525

© MRC/SBC 1995

Autism Research Centre, Section of Developmental Psychiatry, University of Cambridge,
Douglas House, 18b Trumpington Road, CAMBRIDGE, CB2 2AH, England.

<http://www.autismresearchcentre.com>

⁴ High Risk

⁵ Medium Risk

⁶ Low Risk

⁷ Diagnostic tool

⁸ Screening tool

⁹ References